

Današnja številka vsebuje:

Za sodelovanje Dravske in Savske banovine
Jože Petrič na zadnji poti
Velik kralj po umu in volji
Uporabna umetnost
Bolgarski železničarji na Jesenicah in v Mariboru
Žetveni izgledi v Beli Krajini

Poštnina plačana v gotovini.

»GLAS NARODA« IZIDE ZA VIDOVDAN V POMNOŽENI NAKLADI IN OBSIRNEJSEM OBSEGU. POLNE TRIDNI BO NAŠ LIST V ROKAH ČITATELJEV, ZATO BO VREDNOST VSAKEGA OGLASA NAJMANJ TRIKRATNA. NAŠA UPRAVA BO SPREJEMALA OGLASE DO ČETRTEKA 27. JUNIJA DO 18. URE. NE POZABITE: UPRAVA DNEVNIKA »GLAS NARODA«, GAJEVA 1.

Mesečna naročnina 20 Din, za inozemstvo 35 Din. Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ul. 23. Tel.: 2566, int. 3069

GLAS NARODA

Uprava: Gajeva 1. Telefon 3855. - Ček. račun: Ljubljana št. 14.614. Oglasi po ceniku. Pri večkratnih objavah popust

Št. 54 Izhaja dnevno razen ponedeljka in dneva po prazniku

V Ljubljani v soboto, dne 22. junija 1935

Rokopisov ne vračamo Leto I

Gospodarsko sodelovanje Dravske in Savske banovine

Ze pred tedni smo objavili izjavo bana dr. Dinka Puca ob priliki ankete »Jugoslovanskega Lloyd« o nujni potrebi gospodarskega sodelovanja Dravske in Savske banovine. Ta teden smo doživeli to prijetno zadoščenje, da smo mogli poročati že o prvem pozitivnem uspehu tega sodelovanja, o uspešni nedeljski skupni konferenci gospodarskih zastopnikov Savske in Dravske ban. glede nameravane avtomobilske ceste Ljubljana—Sušak. Skrb, da bo ta cesta tudi čim prej zgrajena, in sicer tako dobro in popolno, da bo popolnoma ustrezala svojemu namenu, mora nujno v nedeljo začeto sodelovanje gospodarskih zastopnikov iz obeh banovin še poglobiti.

Prepričani pa smo tudi, da se nam ni bati nobenega očitka, da se udajamo pretiranemu optimizmu, če trdimo, da bo skupno delo za zgraditev avtomobilske ceste iz Ljubljane na Sušak, nujno rodilo skupno delo tudi na drugih poljih. Ta cesta bo služila predvsem tujskemu prometu, a baš v tujkem prometu bi moglo roditi sodelovanje Dravske in Savske banovine posebno ugodne rezultate, ker imata obe banovini v tem pogledu skoraj identične interese. Hotelska industrija v eni ko v drugi banovini potrebuje državne pomoči, vsi letoviški kraji v obeh banovinah trpejo zbog slabih cestnih zvez, devizne ovire so tu ko tam na poti krepko razvitemu tujskemu prometu in vse polno drugih nedostatkov je v eni ko v drugi banovini, pa tudi ob vsem našem Primorju, ki slabe naš tujski promet. A tujski promet je za pasivno Slovenijo in za pasivno Primorje eden glavnih pripomočkov, da se dvigne njuna gospodarska sila.

Skupno delo za dvig tujkega prometa pa bo nujno rodilo sodelovanje tudi na drugih poljih. Tako bi mogla prejemati Slovenija iz Primorja zgodnje sadje in povrtnino, morske ribe, vino in druge pridelke, v Primorje pa bi dajala svoje sadje, svojo pozno zelenjavo itd. Nastala bi tako živahna zamenjava blaga, ki bi bila v obojestranskem interesu in ki bi koristila vsem. Le naravno bi bilo, če bi se iz tega gospodarskega sodelovanja rodilo tudi sodelovanje na drugih poljih.

In tudi tu ni treba segati prav nič daleč, kje bi moglo do tega sodelovanja prav kmalu priti. Pred vojno je bilo v Istri sodelovanje Slovencev in Hrvatov tako živo in tako intenzivno, da je v vsej Istri veljala le ena politična volja. Ko bomo začeli graditi novo avtomobilsko cesto iz Ljubljane na Sušak, se bo prav na Sušaku in gor na Trsatu zopet vzbudil spomin na skupne boje za napredek istrske Ciril-Metodove družbe in le naravno bo, če bo iz teh spominov vzklikala tudi volja za skupno delo, za oni naš sveti nacionalni ideal.

Saj je to delo živelo in obrodilo bogate sadove celo v onih časih, ko je politična in carinska meja delila sedanjo Dravsko od sedanje Savske banovine. Kljub tem mejam in kljub številnim drugim oviram je vedno prišlo do sodelovanja, a kadar je prišlo, vselej se je narodno življenje obogatilo na tej in na oni strani. Kajti v pravem sodelovanju z istim visokim ciljem je vedno tudi blagoslov uspeha.

V težkih strankarskih in političnih bojih se dostikrat pozablja na svetle momente iz časov preteklosti. Toda v trenutku, ko se začne skupno delo za zgraditev najmodernejše zveze med Ljubljano in Sušakom, med Slovenijo in morjem, je prav da se spomnimo zopet onih časov skupnega dela za naše kraje na oni strani Snežnika. To pa tudi zato, ker je v tem spominu tudi že osnova programa za bodoče delo. Ob mostu na Sušaku, ki deli dve državni meji, se najbolj jasno vidi, da je država tudi prvo in najvišje jamstvo naše nacionalne svobode, pa tudi vsega našega narodnega napredka. Delo za državo, za njeno ulrditev na vseh poljih in v vsakem pogledu je zato najbolj narodno, najbolj ljudsko in tudi najbolj gospodarsko delo. S tem pa je tudi že v podrobnostih povedan ves bodoči program skupnega dela. Vse, kar krepí državo, vse to spada v ta skupni program, vse,

Vlada g. Jevtića odstopila — Kriza še ni rešena

Beograd, 20. junija AA. Po konstituiranju narodne skupščine in po seji kraljevske vlade, ki je bila danes ob 18, je predsednik vlade in minister zunanjih zadev g. Bogoljub Jevtić predložil nocoj ob 19.30 kraljevskemu namestništvu ostavko vlade, da bo krona imela možnost proučiti parlamentaren položaj in sprejeti primerne sklepe.

Kraljevsko namestništvo je ostavko sprejelo in naložilo vladi v ostavki, da naj vrši svoje posle do sestave nove vlade.

Beograd, 21. junija. O priliki ostavke vlade, ki jo je predložil predsednik ministrskega sveta in zunanji minister g. Bogoljub Jevtić in ki je bila sprejeta snoči ob 10.30, je Nj. kr. Vis. knez-namestnik sprejel v avdienci predsednika narodne skupščine Stevana Cirića, takoj nato pa predsednika senata dr. Ljubomirja Tomašića.

Dve važni seji

Beograd, 21. junija b. Zaradi nenadne vladne krize, se je v teku današnjega dne pokazala izredna živahnost v vseh ministrstvih in zlasti v Narodni skupščini, kjer

so bili ves čas zbrani narodni poslanci, ki so živahno komentirali sedanjo krizo in ugibali o možnosti rešitve.

Tudi seja verifikacijskega narodnega odbora, ki jo je sklical predsednik Dragiša Cvetković za danes ob 10., se ni vršila. Ob 11. uri je bil sestanek Jugoslovanskega kluba narodnih poslancev, ki mu je predsedoval ministrski predsednik Bogoljub Jevtić. Ministrski predsednik je na tej seji sporočil zbranim poslancem o demisiji svoje vlade. Tudi krožek poslancev iz Dravske banovine je imel danes dopoldne svojo sejo, na kateri se je razpravljalo o demisiji Jevtićev vlade. Posebno pozornost je vzbudil prihod v Narodno skupščino narodnega poslanca Rudolfa Peveca, ki je bil izvoljen na listi dr. Vladimira Mačka za srez Gornji grad. Poslanec Pevec je včeraj izročil svoje polномође v roke predsednika Narodne skupščine.

Dr. Vladko Maček v Beogradu

Beograd, 21. junija b. S popoldanskim brzovlakom se je pripeljal v Beograd vodja opozicije dr. Vladimir Maček. Na kolodvoru

so dr. Mačka pričakovali tudi nekateri njegovi politični somišlniki.

Prve konzultacije

Beograd, 21. junija. Danes ob 12.30 je knez namestnik sprejel v avdienci gosp. Bogoljuba Jevtića, zaradi konzultacij.

Beograd, 21. junija. AA. Ob 16. uri je knez namestnik sprejel v avdienci dr. Vladka Mačka in se z njim posvetoval o rešitvi vladne krize.

Sestanek sveta Male antante odgoden

Bukarešta, 21. junija. Rador poroča: V trenutku, ko se je zunanji minister Titulescu peljal na železniško postajo, da odpotuje v Beograd, ga je jugoslovansko zunanje ministrstvo poklicalo po telefonu. Titulescu so sporočili, da je predsednik jugoslovanske vlade Jevtić podal ostavko svoje vlade in da zato prosi g. Titulesca, da bi se zasedanje sveta Male antante zaradi odstopa jugoslovanske vlade odgodilo na kasneje in da naj o tem obvesti tudi českoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša.

Titulescu je imel nato kot predsednik tega zasedanja sveta Male antante telefonski razgovor z dr. Benešem in se z njim sporazumel, da se nameravano zasedanje odgodi.

Prvi stiki Edena z Lavalom

Eden poide iz Pariza v Rim, kjer bo govoril tudi o sporu z Abesinijo

Pariz, 21. junija. Havas poroča: Danes dopoldne se je Eden, ki je prišel snoči ob 23. uri v Pariz, podal v spremstvu britanskega poslanika v Parizu na Orsayso nabrežje. Razgovori z Lavalom so se takoj začeli. Ti dopoldanski razgovori so potekali v prijateljskem razpoloženju. Laval je naglašal, da je pomorski sporazum med Vel. Britanijo in Nemčijo dokončen in ne zahteva referenduma in da je prav zaradi tega rešitev pomorskega oboroževanja Nemčije prenegljena, ker bo samo ovirala pravilno rešitev vprašanj, ki izhajajo iz ponovne oborožitve Nemčije na kopnem in v zraku.

Po končanih razgovorih med francoskimi in britanskimi zastopniki je dal predsednik vlade in zunanji minister Laval tole izjavo:

Eden mi je sporočil razloge, ki so pripravili njegovo vlado do tega, da se je odločila in sklenila pomorski dogovor z Nemčijo. Pri tej priliki sem mu ponovil pridržke, ki jih je morala moja vlada navesti o tej stvari.

V Parizu so še vedno skeptični

Današnji pariški jutranjiki ne verjamejo, da bi poslanstvo ministra Edena doseglo svoj cilj, to je, da bi pomirilo Francijo in popravilo slab vtis, ki ga je napravil nastop Velike Britanije. Eden namerava ponuditi Franciji tesno sodelovanje Velike Britanije za uvrstitve splošne varnosti v Evropi. Toda pariški listi vztrajajo na svojem stališču, da se pomorska vprašanja ne morejo iztrgati iz splošnega varnostnega problema, in napovedujejo zato neugodne prognoze za razgovore o letalskih vprašanjih, do katerih bi prišlo brez istočasne urejevanja vseh vprašanj, ki jih obsega sklep od 3. februarja t. l. Listi poudarjajo, da vztraja francoska diplomacija na stališču celotnosti in nedeljivosti februarkega programa in naglašajo, da bo Eden v Parizu in Rimu naletel na velik odpor pri svojem poskusu, da bi se razpravljalo o letalskih vprašanjih vršilo neodvisno od tega programa. Po vsem, kar se je pripetilo 18. junija, pravi »Echo de Paris«, nam ni mogoče pristati na razpravljanje o letalskem aktu brez istočasne razpravljanja o ostalih evropskih vprašanjih, ki so na dnevnem redu. Velika Britanija nam je pokazala, kako nesrečno je iztrganje posameznih vprašanj iz celote.

kar bi moglo biti državi v škodo, je v nasprotju s tem programom.

Ko se bo gradila cesta iz Slovenije k morju, ko se bo ovijala krajev, kjer so še živi spomini našega skupnega dela, tedaj naj se tudi začne delo za izvajanje onega programa, ki bo združil Savsko in Dravsko banovino v pozitivnem delu za napre-

»Ordre« ne verjame, da bi ponudba Franciji doživela v Parizu ugoden sprejem. Če bi naša vlada pristala na to ponudbo, pripominja list, bi obrnila hrbet temeljnim načelom svoje dosedanje zunanje politike. Ne verjamemo, da bi vlada Pierra Laval hotela tako zatajiti svoje dosedanje linije in se odreči tistemu, kar je delala doslej.

Eden obišče tudi Rim, da ga pomiri glede Abesinije

London, 20. junija. Uradno poročajo, da poide minister za Društvo narodov Anthony Eden iz Pariza v Italijo. Uradno poročilo o tem se glasi:

Britanska vlada je obvestila šefa italijanske vlade, da bi bilo zelo koristno, če bi minister Eden po razgovorih s predsednikom francoske vlade Lavalom odpotoval v Italijo, da bi konferiral z Mussolinijem o istih problemih, ki so bili predmet njegovih razgovorov v Parizu, to je o oboroževanju na morju in o prvih ukrepih, ki so potrebni za sklenitev zapadnega letalskega pakta.

Na to ponudbo je prišel danes odgovor Mussolinija, ki toplo pozdravlja to iniciativo.

Potovanju britanskega ministra za DN Edena v Rim po njegovih razgovorih v Parizu pripisujejo v tukajšnjih političnih krogih velik pomen. V teh krogih mislijo, da bo odkrit razgovor med Edenom in predsednikom italijanske vlade Mussolinijem morda omogočil priprave za mirno ureitev abesinskega vprašanja, ali bo pa vsaj mogel prepričati italijansko vlado, da ni nastopila nikaka izprememba glede prijateljskega razpoloženja Velike Britanije nasproti Italiji. Morda bi neke bistvene gospodarske koncesije Italijo pomirile.

Sestanek z Mussolinijem v ponedeljek

Današnji listi mnogo pišejo o pripravljanju se Edenu potovanju v Rim. »Daily Telegraph« pravi, da se bo po dosedanjih dispozicijah minister Eden sestel z Mussolinijem v ponedeljek, ni pa še znano, ali bo britanski minister obiskal italijanskega ministrskega predsednika v Rimu, ali bo pa dogovoril sestanek z njim v katerem drugem italijanskem

dek države. Pravo in koristno gospodarsko delo naj utira pot sodelovanju na vseh poljih in kar je bilo nekdaj nesporazumljenj, naj bo zaradi tega visokega cilja pozabljeno. In kot pogoj tudi najožjega sodelovanja naj ostane le eden, da bo to sodelovanje vedno v prid naši državi, kot čuvarki naše svobode in naše samostojnosti.

V Parizu ne verjamejo v uspeh Edenove misije -

mestu. Ta sestanek bo toliko bolj pomemben, ker bo Eden po svojih pariških razgovorih na čistem, v kateri smeri mora zastaviti svoje delo za omejitve oboroževanja. Eden bo z Mussolinijem razen tega govoril tudi o splošnem vprašanju varnosti, o podonavskem vprašanju, o avstrijski neodvisnosti in o italijansko-abesinskem sporu.

Zakaj tudi v Rim?

»News Chronicle« misli, da se je britanska vlada tako nepričakovano odločila za to, da poide Eden ne samo v Pariz, temveč tudi v Rim, zato ker se je iznenada poslabšal položaj v sporu med Italijo in Abesinijo. V Londonu mislijo, da bo skušal Eden pred vsem pomiriti Italijo glede abesinskega vprašanja.

»Versaj — knockout«... Tako mislijo Amerikanci

London, 21. junija. Reuter poroča iz Washingtona: »Washington Evening Star« piše o britansko-nemškem pomorskem dogovoru in pravi med drugim: Imamo zelo mučen vtis, da so se Angleži hoteli predvsem sami zavarovati pred nemško nevarnostjo. S tem so se preneglili in tako ustvarili položaj, ki ulegne inoti še nepregledne posledice. S to pogodbo je Velika Britanija knockoutirala ne samo versajsko mirovno pogodbo, temveč tudi vse delo za omejitve oboroževanja. Razen tega je uničila skupne fronte, stvarjeno proti pretiranim nemškim zahtevam, fronte, ki se je še pred nekaj tedni zdelala neporušljiva.

Ribbentrop pri Baldwinu

London, 20. junija. AA. Predsednik vlade Baldwin je sprejel v Ribbentropa, prvega nemškega delegata pri britansko-nemškem pomorskih razgovorih. Njun razgovor je trajal pol ure.

Ribbentrop pojde v Pariz

London, 20. junija. Današnji »Daily Telegraph« piše, da je v Ribbentrop izrazil nado, da bo mogel čez dva ali tri tedne iti v Pariz na čelu nemške strokovne delegacije, da bo razpravljal s Francijo o pomorskih vprašanjih.

Nemški bojovníki na obisku

London, 20. junija. AA. Danes popoldne je prispela v Dover prva delegacija bivših nemških bojovníkov. Delegacijo je sprejel zastopnik britanske legije, nato so se pa nemški bojovníki odpeljali v Brighton, kjer se njim na čast vrši sestanek.

Vremenska napoved

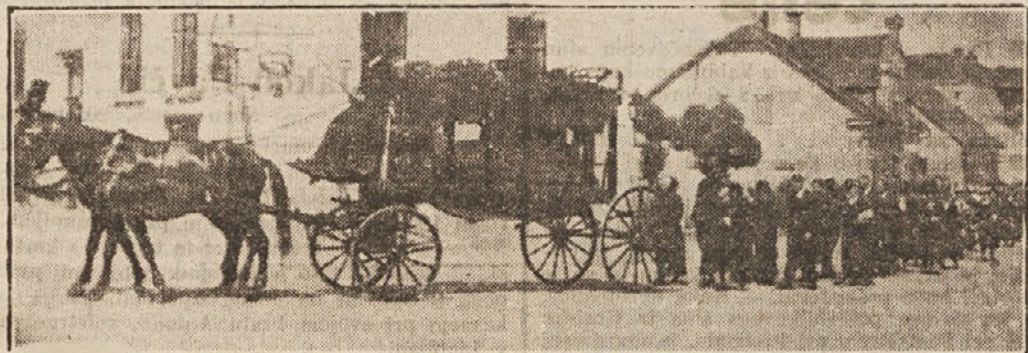
Novi Sad: Prevladovalo bo oblačno vreme, od časa do časa bo nekoliko deževalo. Ozračje se bo ohladilo.

Uredniški tovariš Jože Petrič na zadnji poti

Ljubljana, 22. junija. Naš nepozabljeni tovariš — novinar g. Jože Petrič se je včeraj popoldne za vedno poslovil od nas. Že pred pogrebom se je zbralo številno občinstvo pred mrtvašnico ljubljanske bolnišnice, da še enkrat pokropi mrtvega pokojnika in mu pogleda v njegov mirno spavajoči obraz. V velikem številu so se zbrali zlasti njegovi stanovski tovariši — novinarji, ki so ga spremili po večini vsi do prezgodnjega groba.

Po pogrebnih molitvah, ki jih je opravil šentpeterski župnik g. Janko Petrič ob asistenci, se je pričel pomikati žalni spreved proti pokopališču k Sv. Križu. Za križem

bil mož ostrega razuma, najširšega obzorja in brezprimerne duhovitosti. Imel je tisto žilo, ki jo slovenski človek najbolj pogreša: neizčrpen humor, dobrohoten sarkazem, veselo, modro gledanje na svet, na našo politiko in njene napake in je v tem oziru naši javnosti v svojih nedosežnih podlistkih povedal marsikatero bridko resnico v obraz. Toda tisti, ki smo delali z njim skupaj v redakcijah, vemo tudi, kar širša javnost po velikem delu ne ve — Jože Petrič je bil tudi eden naših najboljših političnih uvodničarjev, ki je v zelo važnih trenutkih naše notranje politike vihtel meč za osnovne pravice človeka in ljudstva na uvodnem

so nosili uslužbenci mestnega pogrebnega zavoda krasne vence, med katerimi so bili zlasti lepi venci urednikov »Glas naroda«, »Zveze kmetskih fantov in deklet« ter njegovih prijateljev. Za vozom z duhovščino, je sledil voz s pokojnikovim truplom v srebrni krsti, ki je bila obložena z venci in šopki. Za globoko užaloščeno soprogo in sorodniki so bili v žalnem sprevedu predsednik Slovenske Matice g. dr. Dragotin Lončar s publicistom g. Albinom Prepeluhom, podpredsednik Narodne Prosvete g. načelnik Ivan Deržić, predsednik Narodne galerije g. dr. Fran Windischer, urednik »Glas naroda« s šef-urednikom g. prof. Ivanom Rudolfom, za uredništvo »Kmetijskega lista« urednik g. Vičič s predsednikom konzorcija g. Ivanom Pipanom, za Zvezo Slovenskih združenj ravnatelj g. Fran Trček, za Kmetijsko matico poslovedec podpredsednik preč. g. župnik Janko Barle, za Zvezo kmetskih fantov in deklet predsednik g. Ivan Kronovšek, za JNU urednik g. Prunk, za uredništvo »Slovenca« gg. direktor dr. Ahčin in Fran Terseglav, za konzorcij »Jutra« direktor g. Stanko Virant, za uredništvo Slov. Naroda šef-urednik g. Josip Zupancič, za KTD bivši minister g. dr. Fran Kulovec, za tiskarno »Merkur« g. Robert Pohar, pokojnikovi sosolci gg. višji sodni svetnik Avsec, direktor tob. tov. v pok. Ivo Tome, žel. višji inšpektor Gregorka in drugi, g. Albin Koman in pa znani gostilničar pri Mačku za vodo, g. Maček star. ter drugi.

Žalni spreved se je vil po ljubljanskih ulicah na pokopališče k Sv. Križu, kjer se je po molitvah v pokopališki cerkvi in pri odprtem grobu poslovil od svojega nepozabnega stanovskega tovariša, urednika »Slovenca« g. Franc Terseglav z naslednjim govorom, ki je mnogim privabil solze v oči:

»Ko so grobarji položili v mater zemljo minljive ostanke našega dragega tovariša Jožeta Petriča ali Čiča Pere, kakor smo mu rekali, smo dolžni, da v tem trenutku, ko smo njegovi prijatelji in znanci prikrat in zadnjikrat okoli njega, počastimo njegov spomin.

Pokojni je bil časnar, kakor jih slovenski narod ni imel in ne bo imel veliko, še večji pa je bil kot človek. Kot časnar je

mestu in zapisal gesla, ki še danes žive in bodo živela v naši javnosti. Toda kot pravi časnikar, ki je svojemu narodu duhovni svetovalec in če je treba, tudi vodja, je rajnik posegal v vsa področja duhovne delavnosti našega življenja in je znal s svojim peresom prav tako globoko in pravilno in če treba sarkastično oceniti vsak pojav našega kulturnega življenja — in kako zelo je bil ta vse obsegajoči um doma tudi na polju znanosti, to ve marsikateri njegov prijatelj z naše univerze, marsikateri slovenski učenjak ali drug kulturni delavec, ki z nami stoji okoli tega groba.

Največji pa je bil naš dragi »Čiča Pero« kot človek! Bil je pod raskavo skorjo najbolj zlata duša, kar sem jih poznal. V njem ni bilo ne osebnega sovraštva, ne masčevalnosti, ne zavisti — pač redka prikazen med nami! Za malenkostno zlobnost v njegovi široki duši ni bilo prostora. Povedal je človeku resnico odkrito v obraz, smešil je vse, kar je grdo, malenkostno, ozkosrčno in omejeno, ni poznal obzira napram laži, hinavščini in krivici — toda človeka nikoli ni žalil in je bil posebljena dobrota in plemenitost, zato so ga prav posebno ljubili naši mladi tovariši, ki so se pri njem učili življenske modrosti in umetnosti, kako stoično prenašati zlobo, neumnost in slabost človeka.

Dragi Jože! Dokončal si svoje zemsko življenje in dobojeval boj, ki si ga vse življenje bil za duhovne in moralne ideale našega naroda, za poštenje, za pravdo in resnico: med tem ko tvoja duša uživa zdaj neminljive dobrine večnosti, bomo mi nadaljevali Tvoj poklic in Tvoje delo, slovenski narod pa se te bo hvaležno spominjal. Tvoje truplo pa naj tiho počiva v zemlji, v katero Ti bomo prej ali slej sledili tudi mi, bržčas z istim čustvom in razočaranjem!

Po govoru urednika g. Franca Terseglava so se pokojnikovi tovariši še enkrat poslovili od svojega mrtvega prijatelja, nakar so pričele padati prve grude na prezgodnjo gomilo.

Večna slava plemenitemu borcu za resnico in poštenje tovarišu Jožetu Petriču! Naj Ti bo lahka jugoslovanska zemlja!

da pa je vredno še večjih podpor s strani vseh faktorjev, ki jim mora biti strokovno šolstvo pri sre. Oddelki šole imajo najtesnejšo zvezo z realnim življenjem in morajo slediti vsem tehničkim napredkom ter zato skrbeti za moderniziranje, vzgajajo pa tudi učence z naporom delom na trdole življenja. Naši absolventi so poklicani sodelovati pri razvoju obrti in industrije. Njihov položaj je danes težaven zaradi zastoja gospodarskega življenja, vendar še na mnogo mestih v industriji in obrti sede manj sposobni tujei. Razstava bo pokazala, da imamo poleg naše tehniške srednje šole in delovodske šole vse pogoje za ustanovitev večje umetno-obrtno šole, razstava ženske obrtno šole naj pa opozarja javnost, da skrbi za razširjenje in reorganizacijo ženskega strokovnega šolstva. Ima tudi namen vzdrževati in stopnjevati plemenito tekmo vseh šolskih oddelkov. Na glasu je, da je največji in najbolj organizirani strokovno-šolski zavod, vendar ne smemo pozabiti, da pač imamo predvno bogastvo v naši zgradbi z delavnicami in da ni dovolj, da to bogastvo vzdržujemo, temveč vzdržujemo tudi tekmo z drugimi zavodi v državi. Ob tej priliki smatram za svojo dolžnost, da javnosti iznova povem, kolika je zasluga mestne občine ljubljanske za naše današnje uspehe, ker je postavila to zgradbo. Posebej povdarjam, da smatram zgradbo za zaslugo odločnosti tedanjega župana, sedanjega senatorja Ivana Hribarja, obenem se pa ponovno zahvaljujem mestni občini. Razstava naj po mladini prinese tudi priznanje, ki ji bo v izpodbudno pri delu.

Po govoru so si gostje pod vodstvom direktorja g. Reisnerja in učiteljskega zbora ogledali vseh 8 dvoran razstave in občudovanja je bilo toliko, da so bili kar v zadregi za dosti veliko pohvalo.

Zenska obrtna šola.

Vsi oddelki velike Tehniške srednje šole posegajo drug v drugega in si pomagajo z delom in učnimi uočmi. Po vseh oddelkih vidimo roko slikarjev Gojmirja A. Kosa, Saše Santla in Mirka Subica in tudi kiparja Antona Severja ter deloma Franceta Kralja.

V ženski obrtni šoli se povsod zrcali delo šantlovo in šubicevo, ki poučujeta risanje in slikanje načrtov, ki jih gojenke praktično izvršijo pri oblekah in perilu ter vezeninah. Vsaka učenka dela drugo risbo, ki jo naeto tudi izvede, kot obleko, perilo ali vezanino. Pri tej modni stroki z ornametiko ni tako lahko, kakor si mislimo, ker se moramo vedno ozirati tudi na diktate mode. Prav posnemanja vredno navaja Saša Šantel gojenke, da najprej prav dobro slikajo rože realistično, nato pa iz njih izvajajo za svoja dela porabne ornamente. Za Mirka Subica se nam zdi škoda, da njegova izvrstna moč ni izrabljena boljše! Ali bi na šoli ne mogli slikati tudi portretov? Njegove učence uporabljajo predvsem narodne motive za ornamente, ta umetnik pa pazi, da pravilno in s pleteto varujejo karakter narodnega originala in ne izpreminjajo niti barv. Zato so te stvari res narodne.

Tako najraznovrstnejše obleke in perila, kakor tudi vezanine so seveda višek tehnične preciznosti. Vse je tudi moderno in tako, da bi te stvari lahko pokazali tudi na modni reviji, čeprav gojenke nimajo sredstev za luksuz. Med vezaninami vidimo tudi najredkejšo tehniko, kakor n. pr. tudi večbarvno špansko čipko, ki nanjo še posebej opozarjamo.

O drugih oddelkih razstave bomo seveda še pisali.

Moške obrtno šole.

K njim spadajo kiparji, rezbarji, keramiki in graverji ter seveda tudi mizarji. Risanje vodi Gojmir A. Kos in Ivan Znidarčič. Morda sem bil najbolj vesel pri mizarjem in graverskem oblikovanju. Prav imata profesorja, da že pri načrtih učita učence ekstremne preciznosti, da so tudi njih izdelki v kovini ali drugem materialu na višjo tehnično dovršenost.

Keramična šola še slovi po vsej deželi in njene izdelke bi morali zbirati, kakor zbiramo staro fajanso in porcelan. Gojmir

Velik kralj po umu in volji

V četrtek se je v svojem govoru na seji Francoske akademije g. Bonard spominjal z globokim spoštovanjem tudi blagopokojnega kralja Aleksandra.

Član Akademije Bonard je v imenu nesmrtnikov odgovoril na pristopni govor novega člana francoskega maršala in jugoslovanskega vojvode Franchet d'Esperaya.

Po govoru, ki ga je imel maršal Franchet d'Esperay o delu in zaslugah slavnega maršala Lyauteya, ki je po njem zavzel njegovo mesto v akademiji, je povzel besedo Abel Bonard, ki je predstavil članom akademije in prisotnemu občinstvu novega akademika.

Omenjajoč vojne pohode, pri katerih je sodeloval maršal Franchet d'Esperay, je posebno podrobno opisal govornik delo maršala na vzhodni fronti med svetovno vojno, Bonard je v tej zvezi izjavil:

»Vi ste junija 1918 postal glavni poveljnik zavezniške vojske na vzhodu. S tem ste imeli pod svojim poveljstvom del francoske vojske, angleške vojske, srbsko vojsko, grško vojsko, del italijanske vojske in celo ruske čete. Ta raznovrstnost elektivov je dela vašemu poveljstvu izreden sijaj. Nastati pa so morale tudi težkoče, ki jih ne poznamo, ker ste jih vi obvladali.

Vaš predhodnik vam je pustil to vojsko v organiziranem stanju, da je bila zmožna za ofenzivo.

Na čelu srbskih čet vas je sprejel modri in neustrašni prire, ki se je izkazal vrednega Aleksandrovega imena, in ki je kasneje kot velik kralj po umu in volji našel na francoskih tleh smrt, kar bo za Francijo večna bolešč.

Nato je govornik opisal, s kakšno naglico so prebili solunsko fronto in kako je napredovala vzhodna vojska. Maršala d'Esperaya je proglasil za edinega zmagovalca stoječe svetovne vojne.

Seji akademije je prisostvoval tudi jugoslovanski poslanik v Parizu dr. Spalajković, ki je čestital francoskemu maršalu in jugoslovanskemu vojvodi Franchet d'Esperayu za vstop v akademijo in se obenem zahvalil gosp. Abele Bonardu, da se je v svojem govoru spomnil blagopokojnega kralja Aleksandra.

Kos je ustvaril vse polno res elegantnih oblik in jim dal prav apartne barve, mojster Beran pa tehnično popolnost, a najvednejšo pozornost zbuja originalna obloga za radiator.

Kiparsko šolo vodi prof. France Kralj in na delih njegovih učencev se jasno opaža, da je France Kralj bolj slikarski kot kiparski. Očividno je za ta oddelek ena sama moč premalo!

Oddelek za modeliranje vodi prof. Anton Sever, naš znani medaljer. Kar je plastičnega na šoli, je prav za prav pripravljeno na njegovem oddelku. Torej ne samo kiparski izdelki, temveč tudi keramika in še posebno izdelki graverske šole, kakor nakit in tolčena dela ter plastične gravure. Njegovi učenci imajo tudi figuralna dela, vendar pa predvsem reliefne stvari, vidimo pa celo tudi prav dobre portrete. V vseh delih je mnogo plastičnega čuta in tudi mnogo okusa! Opozarjamo na mladega keramika Wiedewohla, ki nam je pokazal prav dober model za keramično Madono z Jezuškom.

Mizarsko mojstrsko šolo vodi g. Mrcina tako, da tako odlično izdelanih del na velesejskih razstavah že dolgo nismo videli. Razstavil je samo opravo za direkcijko pisarno, ki je prav tako reprezentativna kakor praktična. Načrt za to pisarno je tudi napravil prof. Gojmir A. Kos, ki o njem brez strahu lahko rečemo, da se s takimi deli z uspehom meri z našimi najbolj znameniti arhitekti. Vedno je smotren in praktičen ter tudi eleganten! Ker vlada v naši mizarjski obrti popolna stagnacija, ne moremo na velesejmu niti pričakovati podobnih stvari. Oblike mobilij so enostavne, da se ne nabira prah, učinkujejo pa samo letnice oreha v močno profiliranih okvirjih, ki konstruktivno vežejo tanka pohila, kakor pri dragoceni starinski opravi. Opozarjamo zlasti na silno komplicirano mizarško delo pri furniranju okroglo profiliranih in zaokroženih okvirjev!

Graversko šolo vodi g. Uznik, ki smo ga dobili s Koroškega skozi opuščeno puškarsko šolo v Kranju. Opustiti smo morali zlatarsko šolo, vendar bi se pa naši zlatarski mojstri na tej šoli lahko izpopolnili z največjim uspehom. Na razstavi je ta šola prava senzacija zaradi svojih z vseh strani prvovrstnih in res vzornih del. Kakšne dragocenosti nam je g. Uznik pokazal v redki visoki intarzijski srebra in zlata v bronu! Čudovite kasete dela iz Manesmannovih vodovodnih cevi, ki jih struži, gravira in intarzira ter ustvarja iz njih prave umetnine. Oglejte si ta nakit in občudujte težko delo stano! Iz enega kosa železa je rezan plastičen hrošč. Poglejte si matirano jeklo in najrazličnejše gravure, prav tako pa tudi tolčene stvari, ki so skoraj vse narejene po načrtih iz šole medaljerja Severja.

Celo emajliranje se nauče na tej šoli, a vendar branijo obrtniki absolutom, da bi postali graverski mojstri. Učenec Karel Pocičavnik ima 4 leta učne in 2 leti pomočniške dobe v zlatarski obrti, absolvirjal je tudi graversko šolo in vendar ne dobi obrtnega lista za graversko obrt! To je čudež, ki je mogoče le pri nas. Šola bi se gotovo še mnogo bolj razvila, če bi bila samostojna, kar tudi zasluži.

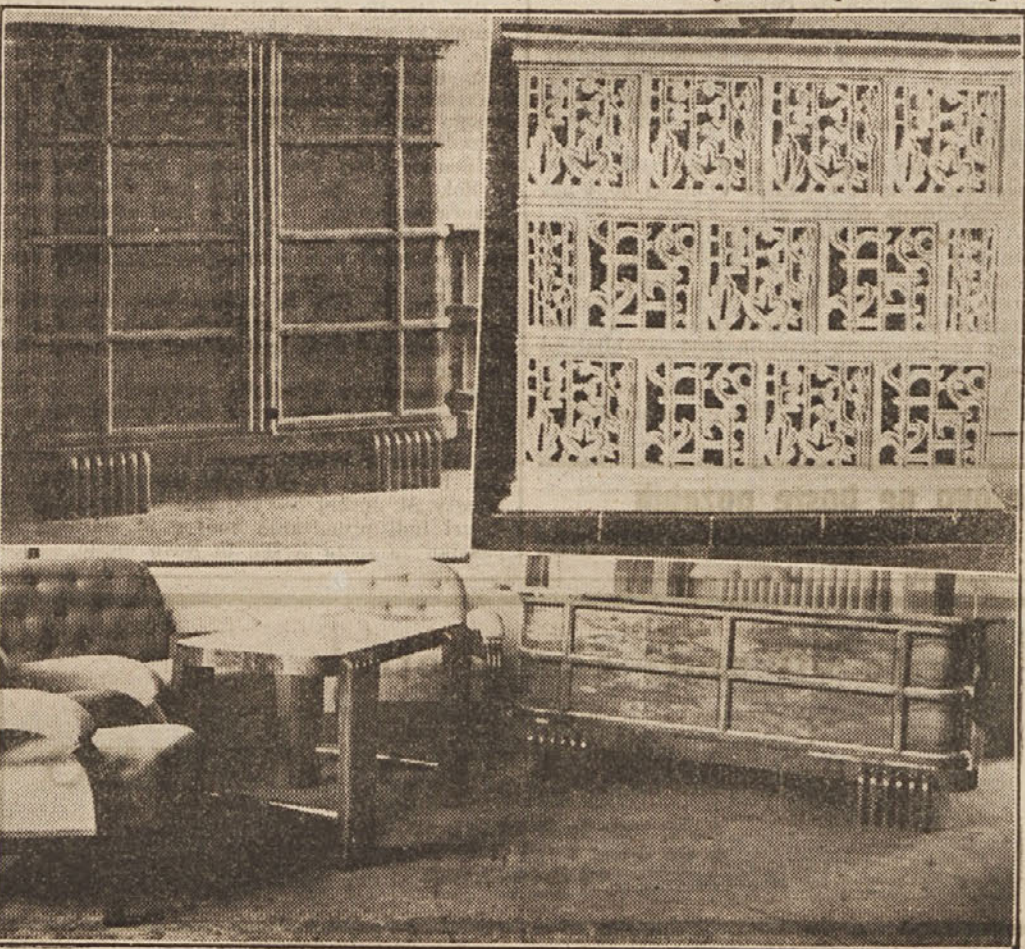
Uporabna umetnost

Velika razstava na Tehniški srednji šoli

Ljubljana, 21. junija.

Davi ob pol 11. je bila na Tehniški srednji šoli otvorjena razstava, ki o njej poročamo na drugem mestu. Ze sama otvoritev razstave je pokazala važnost tega zavoda, saj so se otvoritve udeležili zastopnik bana načelnik g. dr. Marn z zastopnikom prosvetnega oddelka g. dr. Hacinem, zastopnik komandanta dravske divizije g. inž. podpolk. Golović, mestni predstnik g. dr. Ravnihar s podžupanom g. prof. Jarecem in g. dr. Fettichom, zastopniki univerze g. prof. ing. Gostiša, ki je zastopal tudi Udruženje rudarskih in topilniških inženjerjev, g. prof. ing. Pehani, ki je zastopal tudi Udruženje inženjerjev in arhitektov ter arhitekt g. prof. Vurnik, nadale zastopniki ZTOI s podpredsednikom g. Josipom Rebekom in zbornišnim članom stavbeni om g. Ivanom Bričljem, ki je kot predsednik zastopal tudi Združenje graditeljev, generalnim tajnikom in poslanecem g. Mohoričem ter tajnikom g. dr. Plessom in g. dr. Pretnarjem, za Zvezo industrijev generalni tajnik g. ing. Šuklje, predsednik Narodne galerije in Trgovskega društva »Merkur« g. dr. Windischer, direktor Trgovske šole g. Gogala, zastopnik OPESTA g. Mihelič, podpredsednik glavne uprave Udruženja dipl. tehnikov kr. Jugoslavije g. Brilli z zastopnikom ljubljanske sekcije g. Premrovom, poleg teh pa pa še veliko število zastopnic ženskih organizacij ter zastopnikov raznih uradov in zavodov, predvsem pa obrtniških organizacij ter seveda tudi več učiteljski zbor.

Direktor g. Reisner je po pozdravu gostov povdarjal, da razstava nima propagandnega namena, temveč naj bo izkaz, da je naše delo vredno žrtve, ki jih prinaša državni proračun,

V najvišji planinski koči na svetu

(Pod Elbrusom v višini 5300 m)
(Nadaljevanje. Ponatis prepovedan.)

Naslednjega dne sta prispela v Naečik še dva švedska profesorja — eden je bil geolog na univerzi v Stockholmu — ki sta zastopala švedsko planinsko društvo pri otvoritvi koč na gori pod Elbrusom. Proti večeru, ko je vročina nekoliko ponehala, smo se odpravili z avtomobili v notranjost Kavkaza in sicer po dolini, ki vodi direktno pod Elbrus. Najprej smo vozili še vedno po ravnini proti zapadu in prekoračili rečico Čegem. Nato smo krenili v dolino reke Baksan in ob njej ves čas polagoma navzgor, do zadnjega človeškega bivališča, že v višini 2000 m. Reke, ki priteka iz centralnega Kavkaza, imajo najvišje vodno stanje in so najbolj deroče ravno sredi poletja. Cesta vodi tik ob Baksanu in smo se tudi večkrat peljali preko zelo primitivnih mostov preko nje. Čim globlje v notranjost gorovja smo dospeli, in čim višje smo se vzpenjali, tem bolj divji in deroči je postal Baksan. Voda je bila blatno umazana

Dve Balkarki.

in se je gnala z veliko silo preko skalovja. Slišali smo butanje skal ob skale in če bi kdo po nesreči padel v narasli potok, bi ga deroče skale zmečkale. Ta divjost nam je še bolj segala do srca, ker smo se peljali ponoči in je bilo povsod naokoli tiho. Vode narastejo v Kavkazu poleti zato, ker se takrat najbolj topijo ledeniki v višinah iznad 3000 m.

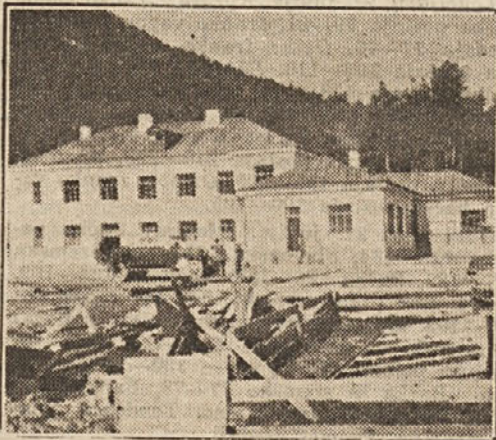
Ni potrebno še posebej omenjati, da je v teh vodah nakopičena ogromna gonilna moč, ki se jo lahko uporabi za tvorbo električne energije. Predno smo zavili v gore, smo ob dolnjem toku Baksana opazili gradbo velike električne centrale, takozvani »Baksanostroj«, ki bo dajal elektriko vsej kahardinsko-balkarski republiki. Sploh igra elektrifikacija v sovjetski Rusiji veliko vlogo. Na vseh večjih rekah — Rusija in Sibirija sta zelo bogati na rečnem vodovju — grade centrale, ki jim pravijo »stroje«. Da se posamezne centrale ločijo med seboj, imenujejo razne »stroje« po dotični reki. Tako smo že zgoraj spoznali »Baksanostroj«, pozna pa tudi še »Dnjeprostroj«, »Volga-stroj«, »Lenastroj« itd. Znan je Leninov izrek »sovjet in elektrika naredita komunizem«. »Sovjet« pomeni isto, kar naš srbski »savjet« ali slovenski »svet«, kot n. pr. gospodarski svet. Temelji ruske notranje

politike so občinski sveti. Iz teh se nadalje zbirajo svétniki, ki se jih pošilja v višje organizirane svete, ki tvorijo končno svet ene republike. Svétniki posameznih republik pa tvorijo končno znani SSSR (Savez Sovjetskih Socialističnih Republik).

Čim višje je vozil avto, tem slabša je postajala cesta. Proti koncu se je vsa vožnja pretvorila v eno samo premetavanje, levo in desno, naprej in nazaj. Ni avtomobilске vožnje brez defektov. Toda toliko, kolikor smo jih doživeli na tej vožnji, še nisem doživel še nikdar prej. Na progi 150 km so morali avto najmanj petkrat popravljati. No, pri tamkajšnjih cestnih razmerah, ni to nič čudnega. Cesto smo vozili preko manjših potokov in mlak. Če je bila cesta poplavljená, smo zavozili tudi preko travnika. Na nekem mestu se je neki avto pognel celó v blato. Mučno je bilo sredi temne noči vleči režeža z vrvmi na suho. Končno jim je uspelo rešiti ga, toda čez nekaj časa nov defekt. Najčesteje se je izpraznila pnevmatika. Šofer pa si je znal zelo hitro pomagati. Na zadnji osi je bilo na obeh straneh po dve pnevmatiki. Enostavno je eno odvil in jo izmenjal za izpraznjeno na prednji osi. Na zadnji osi pa so bile sedaj samo tri pnevmatike. Vseeno smo drveli preko jarkov in blata dobro naprej.

Blizu mene je sedela naša interpretka, gospa Aleksandra Kazanskaja. Okoli ponoči je pričela dremati, jaz pa sem ji kavalirsko ponudil svojo ramo kot ležišče. Svoje kavalirstvo pa sem pošteno plačal. Ko je zaspala, se nisem hotel premakniti, da bi je ne zbudil. Nepristano zibanje in rukanje pa mi je ožulilo na eni strani hrbet, na drugi strani pa bok, tako da sem potem še 8 dni čutil bolečine.

Na nekem mestu se je moral motor hladiti. Do nas so prišli Balkari in nas z zanimanjem ogledovali. Ker niso znali rušične, se je lahko sporazumel z njimi samo šofer, ki je bil domačin. Predvsem so imponirali moški s svojo visoko postavo in temnim obrazom. Ker je bilo ponoči hladno in smo bili že precej visoko, so bili pokriti z dolgim črnim plaščem iz ovčjih ali kozjih kož, na glavi so imeli kosmato kučmo, kar jih je delalo še bolj skrivnostne in veličastne. Od daleč smo slišali lepo moško petje, ki se je daleč razlegalo v nočno tišino. Šofer nam je povedal, da so to njihove narodne pesme in da segajo globoko v srce, kdor jih razume.

Hotel inturista v Tegenikliju.

Kdo bo evropski zmagovalac v težki atletiki
Na Telovo sta se srečala v berlinski sportnipalači Vincenc Hower in Pierre Charles.
— Levo Hower, desno Charles.

Šele ob dveh po polnoči smo dosegli našo izhodno bazo v višini 2000 m. Na tem mestu se steka v dolino Baksana manjša stranska dolina in na križišču je nastala balkarska vasica Tegenikli. Blizu te vasice si je inturist zgradil svoj hotel (slika 1.), ki je v teh divjih krajih nekaj impozantnega (glej sliko). Ker do teh krajev še niso izpeljali elektrike, so priredili v tem hotelu električno luč s pomočjo bencinskega motorja. Hotel nudi tudi razvajanemu tujcu ves komfort. Šli smo takoj spat, ker je bil določen odhod naprej že na naslednji dan zjutraj. Tu so nas že čakali vodniki in nosači s svojimi oslički.

V Tegenikliju je bilo konec vožnje in od

Mineralni vrelec Narzan

tu dalje so prišle v poštev naše noge. Pot se vije dalje ob Baksanu navzgor med košatimi borovci ves čas zelo položno. Dolina je še razmeroma ozka, kajti na obeh straneh se že dvigajo snežnobeli in zaledeneli grebeni, ki dosežejo že nad 4000 m višine. Skozi košate borovce se svetlikajo zasneženi vrhovi, toda kralja Elbrusa še ni na obzorju. Od časa do časa srečamo domačine, kajti tik pod Elbrusom je še eno majhno naselje s par hišami, imenovano Terskol.

Predno dosežemo Terskol, te vodniki opozorijo na neki zanimivi potok, ki ga imenujejo Narzan. Na desnem bregu Baksana opaziš ravnino, preko katere se vije potok, ki je popolnoma rdeč, namreč njegova struga. Na ravnini ob potoku smo opazili nekaj šotorov, ki so bili zgrajeni primitivno iz borovih vej. V njih je bivalo nekaj domačinov, ki pa so prišli v to dolino

iz drugih oddaljenih dolin. Par kozaških konjčev se je paslo okoli šotorov. Vodniki so nam objasnili, da teče v tem potoku zelo zdravilna mineralna voda in da prihaja narod iz zelo oddaljenih krajev kopat se v to vodo. Tudi za uživanje je ta voda, ki jo na kratko imenujejo Narran (slika 2.), zelo zdravilna. Razen tega potoka pa je tod okoli vse polne še drugih zdravilnih vrelcev, ki izvirajo kar ob cesti. V enem smo se tudi mi napili Narrana in si napolnili svoje čutare. Potok ima zato rdečo strugo, ker se vsedajo na dno železovite spojine, ki jih vsebuje mineralna voda. V te studence prihajajo tudi po vodo za hotel inturista v Tegenikliju, ki jo potem servirajo gostom na mizo.

Toda Narzan mi ni zapustil lepih spominov. Eno uro potem, ko sem se ga napil, mi je postalo slabo v želodcu. Spočetka sem mislil, da se mi že pojavljajo prvi znaki gorske bolezni, kar se mi je pa zelo čudno zdelo. Na nekem mestu počivamo in ker je bilo vroče, sem zopet pogoltnil par požirkov Narzana. Tedaj pa se mi je želodec »obrnil« in izmetal vso vsebino. Šele tedaj mi je postalo jasno, da mi je škodil Narzan. Zanimivo je pri tem, da je Narzan škodil tudi ostalim tovarišem, nekaterim več, drugim manj. Oni, ki niso bruhali, so kasneje dobili drisko, ki jih je mučila par dni. Čudno je, da ga domačini uživajo z vso slastjo, nam pa je tako škodil. Najbrž so njihovi želodci na to vodo že navajeni in bi se morda s časom naši tudi navadili. Narzana nisem potem več poskusil in bil sem zdrav.

Predno smo dosegli naselje Terskol, nas vodniki na nekem mestu opozore, da se vidita oba vrhova Elbrusa. Daleč v ozadju izza predhodnih vrhov sta moleli kvišku dve svetlobeli kopici. Prvič v življenju smo ugledali Elbrus in mene se je polotil strah, bom-li ga dosegel ali ne?

Končno smo v Terskolu. Par razmetanih hiš, ki so prej hlevom podobne, leži blizu potoka, ki priteka direktno izpod jezika Terskolskega ledenika. Terskolski ledenik je eden izmed mnogih ledenikov, ki se spuščajo okoli Elbrusa v doline. Bolj zanimivi kot hiše v Terskolu so bližnji šotori, kjer tabori vsako leto ruska znanstvena ekspedicijska, ki raziskuje Elbrus v vseh pogledih, geološko, botanično, zoološko, meteorološko in alpinistično. Poleg znanstvenikov pa so tu tudi navadni turisti, ki preživljajo svoje počitnice in se kateri od njih od časa do časa povzpne na Elbrus, ali na druge vrhove.

Emil Vachek:

Kri ne kliče po maščevanju...

Rita se je predramila ter vzela s srebrnega podstavka vizitnico. Major Josip Letz. To ime ji ni bilo neznano. Bernard ji je nedavno na splošno in nedoločno omenil svojega nekdanjega polkovnega poveljnika, ki živi v bedi. Rita je spoznala, da ji je to povedal zato, da bi jo mogel nekoč prositi za denar, da bi ga dal temu človeku. Po njenem mnenju bi častnik ne smel nikoli pasti v bedo in, če že pade, bi se ne smel kazati svojim znancem, ki so se ga spominjali iz njegovih boljših časov. Zdej je pomislila: Za Boga, ta človek je padel tako globoko, da hodi beračit po hišah... Moža, ki se je tako spoznal, ni hotela niti videti. Naročila je Juliji, naj ji priinese denarnico; vzela je iz nje stokronski bankovec, ga dala v ovojko in rekla: »Dajte tole temu gospodu ter me opravčite, ni mi dobro.«

Hišna je to takoj Letzu povedala ter mu podajala ovojkó.

»Kaj je v ovojki?« je vprašal Letz s strašno slutnjo in, ne da bi čakal odgovora, je ovojkó odprl. Ostrmel je in se zgrozil. To je bilo nekaj strašnega, poslati mu po temle nališpanem dekletu sto kron kakor beraču. To je bilo še sramotnejše kot ponvičniki tiste dunajske dekle. Naglo se je odločil, da pojde k tej ošabni ženi, če treba s silo, in jo takoj kaznuje za to. »To bo nesporazumljenje,« je rekel hišni, »nisem prišel po denar. Vzemite to — za trud. Moram gospe pojasniti. Ali mi ne bi mogli prinesti tinte in peresa?« Ko je Julija odšla, se je spustil Letz v tisto smer, v kateri je bila prej hišna prišla. Prišel je skozi halo na vrt in takoj uzrl Rito, ki je že spet

54

čitala. Odkasljaj se je ter stopil naravnost k njej, malone kar čez gredo. Ko se je Julija vrnila v minuti s pisalnim orodjem, je mislila, da se je gospod med tem premislil in odšel, ter se ni dalje menila zanj. Ni se menila niti za Rito. Šele, ko se je bližala enajsta ura, ji je nesla kakor po navadi na vrt jajce in čašo medoškega vina. In tu se je začela zmeda.

SEDMO POGLAVJE.

1.

Tistega dne, ki si ga je Letz izbral za zastrupljenje vodnjaka, se je vmešalo nekaj v nepravilnost toka pisarne doktorja Wolffa. Koburški princ, največji klient, kar jih je Wolff kdaj imel in bo imel, se je peljal skozi Prago na potovanju k zaroki svoje sestrice ter povabil Wolffa na zajtrk v jedilnico hotela »Modre zvezde«. Po zajtrku je želel princ, da bi ga poučil doktor Wolff o poteku njegovega spora; Wolff je hotel pokazati neka dokazila ter je telefoniral svojemu nečaku, naj jih priinese. Ob enajstih, ko je prišel po princa avtomobil, ki naj bi ga odpeljal čim prej na državno mejo, še ni bil princ o vsem informiran, kakor bi si bil želel. Zato ju je pozval, da bi nadaljevali pojasnjevanje na potu. Pojasnil pa niso končali niti ob prihodu v Děčín, kjer naj bi se vršila zvečer zaroka; princ je prosil pravnika, naj se nastaneta v hotelu, kamor pride za njima po obedu, da končajo posvetovanje. Prišel je za njima šele skoraj ob štirih; zaključno posvetovanje se je zavleklo do sedmih. Wolffa je knežja trdovratnost tako zdelala, da bi bil najrajši ostal v Děčínu, da bi se odpočil. Toda Bernard ga je preprosil, da sta se takoj vrnila. Čeprav pa je šofer tako hitro vozil, kakor je bilo le mogoče na cestah, ki so bile takrat v zelo slabem stanju, sta se pripeljala v Prago šele malo pred polnočjo. Bernard je voščil stricu lahko noč ter prosil šoferja, naj ga zapelje še na Malo stran. Ko je slednjič pozvonil pri vratih svojega doma, je bilo

pol ene. Komaj mu je vrtnar odprl, je v svoje začudenje zagledal vso rodbino zbrano v sprejemnici.

Vso razen matere.

Bernard že v prvem trenutku ni dvomil, da je vse to delo majorja Letza. V tem je bil Letz doma, v tej spolzki zagonetni tehniki napada na ubogo Rito, v sramotnem begu, s katerim se je ognil odgovoru. Toda vsi drugi, oče, Doris in Wolfova žena, ki je bila Ritina sestra (in njim se je pridružil kmalu tudi Wolff; pripeljal se je deset minut za Bernardom, hrabro premagujé kletve, ki so mu gotovo silile na ustnice, ko je prišel ves utrujen domov ter našel poziv svoje žene, naj se takoj pripelje k Astenburgovim), ti vsi so bili drugega mnenja. Saj je bilo naravno, zakaj niso se mogli domisliti na Letza, ker ga niso poznali. Toda mogli bi bili vsaj pripisovati dejanje neznanemu lopovu, kar je bilo na dlani.

Toda v tej stvari je odločevala od prvega trenutka fiksna ideja starejšega Astenburga in, ker niso vedeli nič boljšega, so se vsi slednjič pripojili k njej.

Kratek oris te drame, kakor ga je slišal Bernard iz očetovih ust, je tale: Ob enajstih je našla hišna Julija, ki je prinesla Marketi običajni predžujnik, gospe v omedlevici. Poklicala je heidelberško Kačenko in vrtnarja ter so jo dramili. Marketa se je kmalu zavedela in vsem je bilo na žalost takoj jasno, da z njenim duhom ni vse v redu. Vprašala je na primer Julijo, ali je pazila, da ne bi pohodila žabe. In heidelberški Kačenki je pravila dosledno »teta Franciška«. Julija je hitela v vinarno Herbertovo, kjer je navadno sedela glava rodbine, in ko je gospod Astenburg našel doma svojo ženo, ki ga ni poznala, je telefoniral po zdravniku in potem po Bernardu. Doktor Friebe je takoj priporočil sanatorij v Veleslavini in druga dva zdravnika, ki so ju tudi poklicali, sta se pridružila temu nazoru. Astenburg se je vdal ter jo odpeljal tja pred šestimi urami.